

Leciono 4

Taskoj pri akuzativo

1. Mi ne vidas granda_ hundo_, nur malgranda_
2. Li rakontis pri hundo_ kiu_ li trovis
3. Mi purigis teleroj_ anstataŭ vi_
4. Puŝkin verkis multe_ da poemoj_
5. Tiu tramo ne veturas al nia strato_
6. Studentoj havas multaj_ problemoj_
7. Mi ŝategas ricevi leteroj_ per poŝto_
8. Dum matenmanĝo_ mi manĝis tri pomoj_
9. Ĉu vi parolas angla_ lingvo_?

Tiu vs. Tio

How to decide between using -iu and -io corellatives? Very simple! Imagine a box where we put some object.
If there is a 'tio' in this box, it is the only thing that can be there.
If there is 'tiu', it should always go with the object it points to.

Examples:

Tiu tablo estas malpura. // That table is dirty.

Tio estas malpura tablo. // That is a dirty table.

Mi aŭdas iun sonon // I hear some sound,

Mi aŭdas ion. // I hear something.

But! The only case if '-iu' corellative can go in the box alone, is when you are talking about person (or animate object).

Examples:

Iu muĝas // Someone moos

Ĉiu devas lerni Esperanton // Everyone should learn esperanto

Ĉi

Ĉi is a special particle that indicates nearness. It can be put either before or after ti- correlatives (tio, tiu, tie):

Tiu manĝejo estas multekosta // **That** canteen is expensive.

Tiu ĉi manĝejo estas multekosta // **This** canteen is expensive.

Vi devas stari tie // You have to stand **there**

Vi devas stari ĉi-tie // You have to stand **here**

OR before time/place indicators:

Mi ne manĝis **ĉi-matene** // I didn't eat this morning

Batalo estis **ĉi-flanke** de la rivero // The battle was on this side of the river

Vortaro / Dictionary

verki	to write (a poem) / to compose
tramo	tram
strato	street
letero	letter
poŝto	mail
pomo	an apple
matenmanĝo	breakfast
vespermanĝo	dinner
sono	sound
multekosta	expensive
flanko	side
lumo	light
facila	easy
seka	dry
fali	to fall
kuŝi	to lie
daŭri	to go on
veni	to come
miri	to be amazed
konstrui	to build
desegni	to draw

Memorigu semajntagojn!

Lundo, mardo kaj merkredo,,
Poste ĵaŭdo kaj vendredo,
Sekvas ilin nur sabato
Kaj dimanĉo -- ruĝa tago.

-aĵ- kaj aĵo

Generally, a word aĵo ans the suffix -aĵ- means "a thing". Bu in particular we can divide its usaĝes into five categories:

1. A thing that is made of some material:
ligno (wood) -> lignaĵo (some wood product)
porko (pig) -> porkaĵo (pork)
2. A thing that is made during some action:
kontrui (to build) -> konstruaĵo (building)
desegnaĵo (to draw) -> desegnaĵo (drawing)
3. A thing that is made for something:
trinki (to drink) -> trinkaĵo (a drink)
vesti (to wear) -> vestaĵo (garment)
4. 'a piece of'
muziko (music) -> muzikaĵo (a piece of music)
teatro (theater) -> teatraĵo (a play)
5. Or just a thing some property:
nova (new) -> novaĵoj (news)
blanka (white) -> blankaĵo (a white thing)

-ig- kaj -iĝ-

These too guys are maybe the second hardest thing to master in Esperanto after akuzativo. They both are used to build verbs:

-ig- means to cause someone to do something ot to get some property:

klara (clear) -> klarigi (to clarify, to make clear)

facila (easy) -> faciligi (to facilitate)

-iĝ- can mean to cause **yourself** to get some property or get some action applied to **yourself**:

blanka (white) -> blankiĝi (to get white)

naski (to give birth) -> naskiĝis (to be borned)

Koloroj:

ruĝa	red
blua	blue
verda	green
flava	yellow
blanka	white
nigra	black
griza	gray
bruna	brown

Traduku al la angla:

Vivas-estas verda krokodilo. Kie? Ĉi tie. Ĝi estas tute maldanĝera. Kial? Ĉar ĝi estas malgranda kaj guma. Ne natura krokodilo, sed infana ludilo. Nu, ne gravas. La krokodileto ŝatas naĝi en akvo. Kial? Ĉar ĝi estas purema - ŝatas esti pura.

Do. Kio okazas nun? Nun mi prenas la puran verdan krokodileton kaj malpurlGas ĝin: blanklGas per blanka kreto. La krokodileto lĜas blanka, malpura – blanklĜas, malpurlĜas. Ĝi lĜas malfeliĉa.

Kompatinda: ĝi ploras per krokodilaj larmoj! Kial mi malfeliĉlĜis la krokodileton? Ĉar mi deziras klarlĜi al vi la gramatikajn sufiksojn -lG- kaj -lĜ-. Nun mi metas la krokodileton sur la akvon – surakvlGas. Kaj poste subakvlGas. Kaj poste lavas – purlGas per akvo. Kaj la krokodileto denove lĜas pura, purlĜas. Mi elakvlGas ĝin kaj seklGas per ĉifono-viŝilo. Kaj la krokodileto lĜas seka, seklĜas. Kaj ĝi denove lĜas feliĉa. Kial? Ĉar ĝi denove estas seka kaj pura.

Komparado

Comparison in Esperanto works just like in English.

There is a word for “more” -- “pli”,

and there is a word for “the most” -- “la plej”.

And we also can use “malpli” and “malplej ” as “less” and “the least”

Examples:

Rusio estas la plej granda lando en la mondo //

Russia is the biggest country in the world

En Afriko loĝas la malplej riĉaj homoj :(//

In Africa the poorest people live :(

Tre kaj tro

To show the degree of some property we also can use “tre” (very) kaj “tro” (too, too much).

Examples:

Trajno veruras tre rapide // The train goes very fast

Konstruaĵoj en Novjorko estas tre alta //

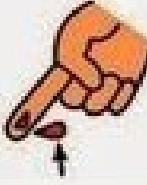

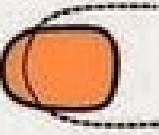
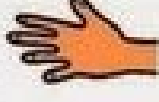
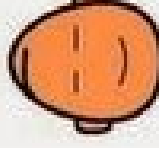
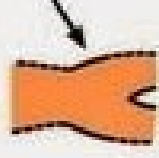
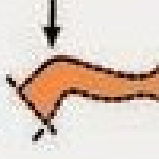

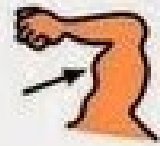
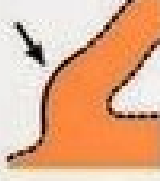
buildings in New York are very tall

Mi estas tro pigra // I am too lazy

Se oni manĝas tro, oni malsanas //

If you eat too much you'll be sick

danĝera	danger
gumo	gum
natur	nature
kreto	chalk
feliĉa	happy
ĉifono	rag
viŝi	wipe

maldekstra		dekstra		dorso		sango		osto		pugo		vango		brako	
korpo		corpaj partoj		mentono		orelo		kubuto		okuloj		barbo		fingro	
ungo		piedo		frunto		hararo		mano		kapo		kokso		genuo	
kruro		dento		buŝo		muskolo		kolo		nazo		ŝultro		flanko	